

Az európai tömegtájékoztatás szabadságáról szóló jogszabálytervezet 17. cikkének kritikai elemzése

Gosztonyi Gergely

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Lendvai Gergely Ferenc

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

A hagyományos médiaszolgáltatók tartalmainak online óriásplatformokon való megjelenése napjaink egyik kulcsfontosságú témája. Az európai tömegtájékoztatás szabadságáról szóló jogszabálytervezetet (EMFA) 17. cikke ennek szabályozására tesz kísérletet. Ugyanakkor látható, hogy a jelen szövegváltozat sem mentes még a hibáktól: mind a Digitális szolgáltatásokról szóló rendelettel való harmonizálása, mind a fogalomhasználata, mind pedig a benne foglalt „média-gyorsítósávi” mechanizmus alapos jogalkotói vizsgálatot követel a végső szöveg elfogadásáig.

Kulcsszavak: DSA, digitális szolgáltatások, EMFA 17. cikk, online óriásplatform, VLOP

A Critical analysis of Article 17 of the draft European Media Freedom Act

The presence of content from traditional media providers on online platforms is one of the most salient issues to date that Article 17 of the draft European Media Freedom Act (EMFA) seeks to regulate. However, the current version of the text is not free of flaws as yet: its harmonisation with the Digital Services Act, its use of definitions, and the ‘media fast track’ mechanism it contains require careful legislative scrutiny before the final text is adopted.

Key words: Digital Services Act, DSA very large online platform, EMFA Article 17, European Media Freedom Act, VLOP

Bevezetés

Általános adatvédelmi rendeletének (közkeletű nevén a GDPR¹) 2016-os elfogadása óta az Európai Unió (EU) szeret valamiféle irányadó, trendteremtő szerepkörben tetszelegni, amire az alapvető oka meg is van, hiszen a norma alapjául szolgált sok nemzeti szabályozásnak (Ruiz 2020). Európa hasonló szerepet vizionál magának a digitális médiakörnyezet kapcsán is, emiatt pedig a médiaszabályozással gyakorlati vagy elméleti szinten foglalkozók sokszor csak kapkodták a fejüket az elmúlt években, olyan gyorsasággal születnek meg ötletek, majd komplett szabályozások is a területen. Az európai államok, amelyek a digitális világ szabályozásával kapcsolatban sokáig nem kívántak aktív szerepet játszani (Gosztonyi 2021), a 2010-es években változtattak hozzáállásukon, és aktív szabályozói szerepre törekedtek. Ez ugyanakkor sokszor kapkodást és szakmai hiányosságokat eredményezett a jogalkotásban, aminek példái a már elfogadott Digitális szolgáltatásokról szóló rendelet (DSA²) és a Digitális piacokról szóló rendelet (DMA³), illetve a jogalkotási folyamat különböző szintjeit elérő az európai tömegtájékoztató szabadságáról szóló (EMFA⁴), illetve a mesterséges intelligenciára vonatkozó (AI Act⁵) jogszabályok. E joganyagokat számosan illették dicséret szavakkal, ám a koherencia és a végiggondoltság hiányát ők sem tudták elhallgatni.

Mindezen új állami szabályozási igényeket alátámasztja egy új európai keretprogram, a Digitális Európa Program, amely arra összpontosít öt kulcsterületen,⁶ hogy a digitális technológia a vállalkozások, a polgárok és a közigazgatás számára minél elérhetőbbé váljon. A legnagyobb probléma azonban továbbra sem jogi, hanem inkább vállalkozásgazdasági jellegű: az EU digitális ökoszisztémájának nagyobbik részét kis- és középvállalatok teszik ki, így hiába a hatalmasnak tűnő keretösszegek, például

...a mesterséges intelligenciába és blokkláncba évente összesen 25 milliárd euró értékű beruházás több mint 80 százalékát az USA és Kína adja, míg az EU részesedése mindössze 7 százalék, azaz mintegy 1,75 milliárd euró (Verbeek & Lundqvist 2021: 2–3).

Mindezt alátámasztják a piaci értékbecslések is,⁷ és az a tény is, hogy a DSA 33. cikk (4) bekezdése alapján az Európai Bizottság (EB) által 2023. április 25-én megjelölt 19 online óriásplatform (VLOP⁸) vagy nagyon népszerű online keresőprogram (VLOSE⁹) közül mindössze egy – a német Zalando – volt európai.¹⁰

1 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet), HL L 119., 2016.5.4., 1–88. o.

2 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2065 rendelete (2022. október 19.) a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet), PE/30/2022/REV/1, HL L 277., 2022.10.27., 1–102. o.

3 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/1925 rendelete (2022. szeptember 14.) a digitális ágazat vonatkozásában a versengő és tisztességes piacokról, valamint az (EU) 2019/1937 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról (digitális piacokról szóló jogszabály), PE/17/2022/REV/1, HL L 265., 2022.10.12., 1–66. o.

4 Javaslat az Európai Parlament és a Tanács rendelete a belső piaci médiaszolgáltatások közös keretének létrehozásáról (az európai tömegtájékoztató szabadságáról szóló jogszabály) és a 2010/13/EU irányelv módosításáról, COM/2022/457 final.

5 Javaslat az Európai Parlament és a Tanács rendelete a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok (a mesterséges intelligenciára vonatkozó jogszabály) megállapításáról és az egyes uniós jogalkotási aktusok módosításáról, COM/2021/206 final.

6 Az öt kulcsterület: szuperszámítógépek, mesterséges intelligencia, kiberbiztonság, fejlett digitális készségek, valamint a digitális technológiák széles körű használatának biztosítása a gazdaságban és a társadalomban.

7 Elég csak a korábban GAFAM betűszóval illetett cégek dominanciájára utalni.

8 DSA 33. cikk.

9 Uo.

10 Külön érdekesség, hogy a Zalando 2023. június 27-én keresetet nyújtott be az Európai Unió Bíróságához (EUB), amelyben vitatja az EB minősítését. Ehhez a keresethez az Amazon is csatlakozott (Kirton et al. 2023).

Mindezeket tetézik az EU által az európai médiapiac vonatkozásában helyesen azonosított problémák, amelyek mindegyike nehezíti az egységes szabályrendszer felállítását. Ezek közül említésre érdemesek a médiapluralizmusra vonatkozó eltérő nemzeti szabályok, a nem megfelelő struktúrák a független médiaszabályozók közötti együttműködéshez, a média tulajdonjogába, irányításába vagy működésébe való állami és magánbeavatkozások és a médiapluralizmus biztosítékainak hiánya.¹¹ Mivel mindezek felvetik a belső (médiá)piaci verseny torzításának lehetőségét ugyanúgy, mint a beruházási vagy piacra lépési döntések befolyásolását –, amiből a médiakínálat sokszínűségének és a média függetlenségének csorbulása következhet –, már a hírmédiaágazatra (nyomtatott és online sajtó, rádió- és audiovizuális szolgáltatások) és az audiovizuális szórakoztató ágazatra (mozi, televízió, videoközvetítés, videojátékok, virtuális valóság) fókuszáló, 2020-as Média- és Audiovizuális Cselekvési Terv¹² is megjegyezte, hogy a gyorsuló konvergencia miatt elavulttá válhat az audiovizuális és online tartalmak és formátumok jogi szétválasztása. E jogalkotási folyamat következő állomásának tűnik az EMFA, amely Polyák Gábor (2023) szerint „ambiciózus, valós problémákra reagáló szabályozási kísérlet”.

Az ominózus 17. paragrafus, avagy a média privilégium

A VLOP-ok „általában kulcsszerepet játszanak a tartalomszervezésben, többek között automatizált eszközök vagy algoritmusok révén, de nem viselnek szerkesztői felelősséget azon tartalom tekintetében, amelyhez hozzáférést biztosítanak”.¹³ Ugyanakkor jól látható az elmúlt években, hogy az VLOP-ok mindennek ellenére a gyakorlatban – a szerződési feltételekre hivatkozva – számos esetben függesztették fel vagy korlátozták a hagyományos médiaszolgáltatók tartalmait.¹⁴ Erre válaszul született meg az EMFA 17. cikke, amely számos szövegváltozatot élt már meg az elmúlt két évben.

A DSA és az EMFA közötti viszonyrendszert, azaz a médiaszolgáltatások VLOP-on való megjelenését az EMFA 17. cikke szabályozná. Az érintett cikk

...elismeri annak a szakmai tájékoztatásnak az értékét, amelyet olyan alanyok készítenek, akik szerkesztői felelősséget viselnek az általuk kiválasztott, előállított és terjesztett tartalmakért (European Parliament 2023: 60).

Ebből következően az EMFA alapvető premisszája az, hogy a VLOP-ok– főszabály szerint – ne moderálják túl azon hagyományos médiaszolgáltatókat, amelyek betartják az újságírás alapvető normáit és elveit.

Ennek alapján a VLOP-oknak biztosítaniuk kell egy olyan funkciót, amellyel a médiaszolgáltatók egy hármas feltételrendszer alapján a 17. cikk hatálya alá tartozónak nyilváníthatják magukat. Ennek alapján nyilatkozniuk kell, hogy:

A) az EMFA szerinti médiaszolgáltatóknak minősülnek-e,¹⁵ B) szerkesztői szempontból függetlenek-e a tagállamoktól és harmadik országoktól, valamint C) egy vagy több tagállamban a szerkesztői felelősség gyakorlására vonatkozó szabályozási követelmények

11 Commission Staff Working Document Executive Impact Assessment Report Accompanying the document Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a common framework for media services in the internal market (European Media Freedom Act) and amending Directive 2010/13/EU, SWD(2022) 286 final.

12 Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and to the Committee of the Regions Europe’s Media in the Digital Decade: An Action Plan to Support Recovery and Transformation, COM/2020/784 final.

13 EMFA 8. preambulumbekzdés.

14 Vö. EMFA 31. preambulumbekzdés és DMA3. cikk (1)–(2) bekezdés.

15 Az EMFA jelenlegi változata alapján a médiaszolgáltató egy „természetes vagy jogi személy, akinek vagy amelynek szakmai tevékenysége médiaszolgáltatás nyújtása, és aki vagy amely szerkesztői felelősséggel tartozik a médiaszolgáltatás tartalmának megválasztásáért, illetve meghatározza azok megszervezésének módját”, EMFA 2. cikk (2) pont.

hatálya alá tartoznak-e, vagy részt vesznek-e a szerkesztői szabványokat szabályozó, az érintett médiaágazatban egy vagy több tagállamban széles körben elismert és elfogadott társszabályozási vagy önszabályozási mechanizmusban.¹⁶

Amennyiben nyilatkoztak, akkor a vonatkozó cikk további részei alapján az általuk a VLOP-okra feltöltött tartalom tekintetében egy speciális tartalomellenőrzési gyakorlat érvényesülne. Ezt sokan „médiaprivilégiumnak” (Bayer 2022) vagy „médiakivételnek” (Buijs 2022) nevezték, hiszen amennyiben a VLOP úgy dönt, hogy az adott tartalom – bár nem jelent a DSA szerinti rendszerszintű kockázatot¹⁷ – összeegyeztethetetlen a szerződési feltételeivel, és felfüggeszti online közvetítő szolgáltatásának nyújtását a nyilatkozatot adó médiaszolgáltató számára, akkor „minden lehetséges intézkedést meg kell hoznia annak érdekében, hogy a felfüggesztés hatályossá válását megelőzően közölje”¹⁸ azt.

Ráadásul a 17. cikk (3) bekezdése értelmében amennyiben a fenti médiaszolgáltatóval szemben a VLOP eljár, és a médiaszolgáltató az intézkedés ellen panaszt tesz, akkor a VLOP-nak biztosítani kell azokat a műszaki és szervezeti lehetőségeket, amelyek lehetővé teszik, hogy az ilyen panaszokat kiemelten és késedelem nélkül kezeljék, és a rájuk vonatkozó döntéseket elsőbbséggel hozzák meg. A médiaszolgáltatók tartalmainak EMFA szerinti privilegizált helyzetét az az intézkedés is erősítené, amely szerint ha a fent részletezett nyilatkozatot adó médiaszolgáltató úgy ítéli meg, hogy a VLOP gyakran és kellő indok nélkül korlátozza vagy függeszti fel őt, akkor a VLOP-nak „a médiaszolgáltató kérésére jóhiszeműen érdemi és hatékony párbeszédet kell folytatnia a médiaszolgáltatóval”.¹⁹

Ide tartozó kérdés még, hogy a fenti párbeszédéről a médiaszolgáltató értesítheti a Médiaszolgáltatásokat Felügyelő Európai Testületet²⁰ is, amely a 18. cikk (1) bekezdése értelmében strukturált párbeszédet szervez a VLOP-ok, a médiaszolgáltatók és a civil társadalom képviselői számára, amelyek célja a „best practice” megismerése, a független média tartalmainak erősítése és a dezinformáció visszaszorítása. Ugyanígy garanciális szabályként került a tervezetbe, hogy a VLOP-nak évente nyilvánosságra kell hoznia a nyilatkozatot adó médiaszolgáltatókkal szembeni intézkedések indoklását és darabszámát, mind a korlátozásra, mind a felfüggesztésre vonatkozóan.

A tervezett szabályozás kritikai elemzése

Az európai tömegtájékoztatás szabadságáról szóló jogszabálytervezet kapcsán a kritikai észrevételek bemutatása már csak azért is elengedhetetlen, mert a rendelkezés gyakorlati megjelenése és végrehajtása kapcsán több jogvédő és civil szervezet is szakmai ellenérzéseit fogalmazta meg. Külön kiemelendő a 2023 januárjában közzétett, a digitális jogvédelem terén tevékenykedő csoportok által megfogalmazott közös szakpolitikai nyilatkozat (AccessNow et al. 2023), amelynek aláírói közt képviseltették magukat a digitális jogok, különösen a szólás- és a sajtószabadság terén kiemelkedő szakmai színvonalat képviselő nemzetközi szervezetek, amelyek mély aggodalmukat fejezték ki specifikusan a 17. cikk kapcsán. Ugyan hangsúlyozták, hogy a médiaszolgáltatások közötti hatalmi aszimmetria szükségességének megoldására irányuló jogszabályalkotás üdvözlendő, tekintettel a VLOP-ok és médiaszolgáltatók közti erőviszony különbségre, a szervezetek határozottan elutasítják a 17. cikk rendelkezéseit. Ennek elsődleges oka az, hogy az érintett szakasz olyan mechanizmust proponál, amely a médiaszolgáltatók önbevalláson alapuló azonosítását foglalja magában, de ez ugyanakkor teret adhat annak, hogy a transzparencia mint védett érték sérüljön. Az önbevalláson alapuló azonosítási folyamat ugyanis paradox helyzetet válthat ki azzal, hogy „a demokratikus közbeszédet torzítani szándékozó szélhámos szereplők előtt

16 EMFA 17. cikk (1) bekezdés.

17 DSA 34. cikk (1) bekezdés és DSA 80–83. preambulumbekkezdés.

18 EMFA 17. cikk (2) bekezdés.

19 EMFA 17. cikk (4) bekezdés.

20 EMFA 1. cikk (1) bekezdés.

is megnyitják az utat” (AccessNow et al. 2023). Ez utóbbinál a nyilatkozat aláhúzza, hogy nemcsak az általa „szélhámosnak” (*rogue*) ítélt médiaszolgáltatók élvezhetnek a rendelkezés alapján kiváltságos elbánást, hanem azok a médiaszolgáltatók is, amelyek valamilyen párt vagy politikai egység nézetét és akaratát szolgálják ki, közszolgálati műsorszolgáltatásként aposztrofálva magukat, ami szintén teljes mértékben ellentétes hatást váltana ki, mint az EMFA mögött húzódozó jogalkotói szándék. A jelentés kiemeli a platform-túlszabályozás kérdését is (vö. Lemley 2021).

A fentebb ismertetett azonosítási eljárással a VLOP-oknak a DSA-ban extenzív módon meghatározott kötelezettségeik mellett ismételen újabb szabályoknak kellene megfelelniük, ami egyfelől a 17. cikk, másfelől a DSA végrehajtását is veszélyezteti. A horizontális szabályozás révén a médiaszolgáltatók nyilatkozatainak értékelése végső soron a VLOP-ok diszkrécionális jogává válik. Ez a jelenség különösen polemikus helyzetet idézhet elő olyan VLOP-ok esetében, mint a Twitter,²¹ amely Elon Musk vezetése alatt számtalan jogsértő és – mind politikai, mind gazdasági szempontból – kényes intézkedést hozott (Mac 2022). Kérdés tehát, hogy célszerű-e – és még inkább biztonságos-e – egy olyan platform kezébe adni mérlegelési jogot arra, hogy egy médiaszolgáltató megbízhatóságát és integritását értékelje, amely maga is megbízhatósági és integritási problémákkal küzd (Zannettou et al. 2019). Ez a mérlegelési jogkör ugyanis túlmutat egy médiaszolgáltató státusán – egy adott médiaszolgáltató megjelenítése a platformon végső soron értelmezhető beléptetésként és kiemelésként a demokratikus diskurzusba (Papp 2022), tágabban értelmezve pedig interpretálható az adott szolgáltató integrálásaként a közbeszédbe, vagy korlátozás esetén azok kivonásaként²² onnan. A nyilatkozat utolsó passzusai a platformszabályozás egyik legkényesebb kérdésére is rávilágítják a figyelmet: a tartalmak sok esetben algoritmusvezérelt módon jönnek létre és kerülnek megjelenítésre, megosztásra a VLOP-okon, ami nem csupán a médiapiacot, hanem a médiapluralizmust is alakíthatja, rosszabb esetben torzíthatja (Zódi 2023). Bár a DSA 34. cikk (1) bekezdésében szerepel, hogy a VLOP-oknak és a VLOSE-knek gondosan azonosítaniuk, elemezniük és értékelniük kell a szolgáltatásaik és a kapcsolódó rendszerek – egyebek között az algoritmikus rendszerek – kialakításából vagy működéséből vagy a szolgáltatásaik használatából eredő rendszerszintű kockázatokat, az EMFA e mechanizmus megerősítése helyett egy új kötelezettséget ír elő a platformok számára.

Az International Press Institute (2023) sajtóközleményében csatlakozó véleményt formált meg: az önbevalláson alapuló mechanizmusok kijátszásával teret hódíthatnak a dezinformációs kampányok és tartalmak. A szervezet javaslata szerint érdemes lenne a 17. cikket az EMFA 6. cikkében foglalt tulajdonosi átláthatósági követelményekhez igazítani, hogy a fentebb említett „szélhámos médiaszolgáltatók” potenciális térnyerését meg lehessen előzni.

A 17. cikk kapcsán Joan Barata (2023) fogalmazta meg a vélhetően legsarkosabb álláspontot. Álláspontja szerint az érintett cikk az EMFA leproblémásabb rendelkezése, egyebek mellett azért, mert zavart okoz mind az európai, mind a horizontális szabályozás területein. Összekapcsolva a fentebb említett, DSA-ban foglalt kockázatértékelési mechanizmusokkal, Barata aggályát fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy lehetséges, hogy a platformok nem érzékelik, illetve nem veszik figyelembe a tartalmak közötti eltérő politikai és egyéb kérdéseket, ezért – uniform szabályokat alkalmazva minden „határeset”-kérdésben – úgy döntenek, hogy az adott tartalom hozzájárul valamiféle rendszerszintű kockázathoz.

Natali Helberger és szerzőtársai (2023) véleményükben kiemelték az egyéni újságírók kérdését is. Az egyéni újságírók helyzete az EMFA kontextusában azért is releváns kérdés, mert 2022 decemberében a Twitter felfüggesztette több prominens újságíró fiókját bármiféle értesítés nélkül, arra hivatkozva, hogy a felfüggesztett fiókok tulajdonosai megszegték a Twitter szabályzatait a munkájuk során végzett tudósításokkal (Olander et al. 2022). Bár az EMFA 2. cikk (2) pontja alapján a médiaszolgáltató természetes személy is lehet, Helberger és társai felhívják a figyelmet arra, hogy az újságírói munka nem feltétlenül hordoz magával szerkesztői feladatokat, azaz például egy kritikus tudósításokért felelős újságíró, aki nem vállal szerkesztői tevékenységet, nem lesz médiaszolgáltató, így rá a 17. cikk sem lesz alkalmazható. A fentebbi Twitter-esetre reflektálva szintén kényes kérdés, hogy az érintett cikkben taglalt tartalomhoz kapcsolódó szolgáltatás-felfüggesztés kiterjed-e egy teljes

21 A tanulmány írásakor a szolgáltatás új neve: X (Conger 2023).

22 DSA 34. cikk.

fiók felfüggesztésére is (European Parliament 2023: 62). Többen megfogalmazták ezzel kapcsolatban, hogy a 17. cikket több szempontból is módosítani lenne szükséges, hogy az újságírók széles körű jogi védelme biztosított legyen; az egyik ilyen módosítási javaslat a vonatkozó cikk alkalmazási körének kibővítése lenne, vagy egyértelműsítve lenne, hogy a fentebb említett újságírói kör beletartozik-e a médiaszolgáltató fogalmába. Ugyanitt felvethető, hogy a VLOP-k mellett a VLOSE-knak is bele kellene tartozniuk a cikk értelmezési körébe.

A strukturált párbeszéd kapcsán Helberger és társai (2023) érdekes kérdést vetnek fel. Egyértelműnek tűnik, hogy a VLOP-k kooperálni fognak az olyan nagy médiaszolgáltatókkal, mint a CNN vagy a New York Times, de vajon hasonlóan kiegyenlített lesz-e majd a strukturált párbeszéd egy kisebb médiaszolgáltatóval is? Ez a kérdés nemcsak világ-, hanem regionális szinteken is aggályokat vethet fel. Egy kisebb, független magyarországi médium hasonló pozíciót élvez-e majd, mint az RTL vagy a TV2? Véleményünk szerint kifejezetten komplikált és egyelőre az EMFA által megoldatlan problémákat szülhet, sőt akár visszatartó és kizáró hatással is járhat az, hogy a kisebb és alacsonyabb finanszírozású médiaszolgáltatókra nézve a strukturált párbeszéd többszörösen és több fronton érezhető és manifesztálódó hátrányokkal járhat.

A 17. cikk kapcsán kiemelendő még, hogy annak mechanizmusai nem tűnnek a DSA mechanizmusaival összehangoltnak, ezen felül pedig a cikkben használt eljárások és fogalmak a szükségesnél jóval tágabbak. Felvethető, hogy mit is jelent a felfüggesztés gyakorisága vagy nem kellő indokoltsága,²³ valamint a bepanaszolt moderálási intézkedés kapcsán sem tűnik egyértelműnek a „késelem nélküli eljárás” és az „elsőbbségi döntéshozatal” mibenléte.²⁴ A függetlenség mértéke tekintetében sem egyértelmű a jogalkotói szándék (Barata 2022), és ez Damian Tambini (2023) szerint elvezethet az úgynevezett „médiaprivilégium-paradoxonhoz”, amely azt jelenti, hogy

...minden olyan jogszabály, amely különleges védelmet biztosít a médiának, szükségessé teszi annak meghatározását, hogy mi minősül médiának, és ezért megteremti a média ellenőrzésének lehetőségét.

Annak felvetése pedig már újabb kérdéseket vet fel, hogy a társ- vagy önszabályozási mechanizmusok kapcsán mi minősül „széles körben”²⁵ elismertnek és elfogadottnak. Bár az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatából jól ismert, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága kapcsán

...számos törvényt elkerülhetetlenül olyan kifejezésekben fogalmaznak meg, amelyek kisebb-nagyobb mértékben homályosak, és amelyek értelmezése és alkalmazása a gyakorlat kérdése,²⁶

jelen esetben a jogszabályban való előírtság követelménye a 17. cikk esetében minden bizonnyal nem állná ki a hármas teszt (Oster 2015: 123–124) próbáját.

Következtetések

Az EMFA megalkotására irányuló javaslat elsődleges célja a belső médiapiac működésének javítása, és annak a ténynek a megerősítése, hogy a független média „döntő szerepet játszik az európai információs tér integrálásának megőrzésében, és alapvető fontosságú demokratikus társadalmaink és gazdaságaink működéséhez”.²⁷

23 EMFA 17. cikk (4) bekezdés.

24 EMFA 17. cikk (3) bekezdés.

25 EMFA 17. cikk (1) bekezdés.

26 Lindon, Otchakovsky-Laurens and July v. France App nos 21279/02 and 36448/02, (ECtHR, 22 October 2007), [41.].

27 EMFA Indoklás, 1. pont.

Ezzel szemben különösen problematikusnak tűnik, hogy az EMFA által bevezetni tervezett valamiféle „médiagyorsítás” vagy „médiaprivilégium” és az ahhoz kapcsolódó azonosítási eljárás a VLOP-okra a DSA-ban extenzív módon meghatározott kötelezettségeik mellett újabb, hasonló szabályoknak való megfelelési kényszert rója. Mindezt azzal nehezítve, hogy a horizontális szabályozás révén a médiaszolgáltatók nyilatkozatainak értékelése végső soron a VLOP-ok diszkrecionális jogává válna.

Egyértelmű, hogy az EMFA 17. cikkének fogalomhasználata pontosításokra szorul, és kívánatos lenne az EMFA és a DSA-DMA működési- és fogalomhasználati koherenciáját is megteremteni. Raquel Jorge-Ricart (2022) ennek kapcsán a már meglévő uniós dokumentumokkal való kapcsolódási pontok bővítésére hívja fel a figyelmet. Ugyanígy kiemelhető, hogy a strukturált párbeszéd kapcsán nem derül ki egyértelműen, hogy egy klasszikus jogalkotói fügefalevéllel van-e dolgunk, vagy valódi a szándék a moderálási intézkedések párbeszéd útján való megoldására. A magunk részéről úgy gondoljuk, hogy amennyiben az aszimmetrikus erőviszonyhelyzetet az EMFA elfogadott végleges corpora felülírja, akkor a 18. cikkben megfogalmazott strukturált párbeszéd előremutató eszköz lehet a platformok és a médiaszolgáltatók között felmerülő konfliktusok orvoslására.

A fenti vélemények ismertetéséből egyértelműen kiolvasható, hogy a 17. cikk felvet platformszabályozási (különösen átláthatósági, lásd Van Durnen et al. 2023), szólásszabadsági, médiapluralizmust érintő és újságírói kételyeket is. Ugyan az Article-19 civil szervezet (2023) a cikk egészének hatályon kívüli helyezését kéri, álláspontunk szerint a Helberger és társai által megfogalmazott konszolidáció és alkalmazási kör bővítésével a 17. cikk – együtt alkalmazva a 18. cikkkel – progresszív irányba mutathat a médiaszolgáltatók és a médiaszolgáltatások VLOP-okon történő megjelenései kapcsán.

Irodalom

AccessNow et al. (2023): Policy Statement On Article 17 Of The Proposed European Media Freedom Act. *disinfo.eu*, January 25, https://www.disinfo.eu/wp-content/uploads/2023/01/EMFA_policystatement_V3_25012023.pdf.

Article-19 (2023): European Media Freedom Act: Content of media service providers on very large online platforms (Article 17). *article19.org*, March 15, <https://www.article19.org/wp-content/uploads/2023/03/EMFA-17.pdf>.

Barata, Joan (2022): Protecting Media Content on Social Media Platforms: The European Media Freedom Act’s Biased Approach. *VerfBlog*, November 25, <https://verfassungsblog.de/emfa-dsa>, <https://doi.org/10.17176/20221125-121603-0>

Barata, Joan (2023): Problematic aspects of the European Media Freedom Act – old and new. *LSE*, May 2, <https://blogs.lse.ac.uk/medialse/2023/05/02/problematic-aspects-of-the-european-media-freedom-act-old-and-new>.

Bayer Judit (2022): Missing Freedom Act. *VerfBlog*, September 15, <https://verfassungsblog.de/missing-freedom-act>, <https://doi.org/10.17176/20220915-230335-0>

Buijs, Doris (2022): Article 17 Media Freedom Act & the Digital Services Act: aligned or alienated? *DSA Observatory*, November 25, <https://dsa-observatory.eu/2022/11/25/article-17-media-freedom-act-the-digital-services-act-aligned-or-alienated>.

Conger, Kate (2023): So What Do We Call Twitter Now Anyway? *The New York Times*, August 3, <https://www.nytimes.com/2023/08/03/technology/twitter-x-tweets-elon-musk.html>.

European Parliament (2023): *The European Media Freedom Act: Media freedom, freedom of expression and pluralism*. PE 747.930. Brussels: European Parliament.

Gosztonyi Gergely (2021): Az internetes tartalomszabályozás európai típusú szabályozásának kezdetei, avagy irányelvektől a rendeletekig (TWF, AVMS, E-Comm, DSA, DMA). *Jog – Állam – Politika*, 13. évf. 4. sz. 17–32. o.

Helberger, Natali, Max van Druenen, Ronan Fahy, Laurens Naudts, Stanislaw Piasecki & Theresa Seipp (2023): Expert opinion on draft European Media Freedom Act for stakeholder meeting 28 February 2023. *DSA Observatory*, March 29, <https://dsa-observatory.eu/2023/03/29/expert-opinion-on-draft-european-media-freedom-act-for-stakeholder-meeting-28-february-2023>.

- International Press Institute (2023): IPI position on the European Media Freedom Act. *IPI*, January 23, <https://ipi.media/ipi-position-on-the-european-media-freedom-act>.
- Jorge-Ricart, Raquel (2022): The geopolitical implications of the EU's Media Freedom Act. *Elcano Royal Institute Working Paper*, 8/2022, December 16, <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2022/12/wp8-2022-jorgericart-geopolitical-implications-of-the-eus-media-freedom-act.pdf>.
- Kirton, David, Leo Moore, Laura Casey & Sophie Jones (2023): Amazon Joins Zalando in Challenging its Designation under the Digital Services Act. *Lexology*, July 20, <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=8a4e6ab4-d53c-410e-9299-715d4c705fea>.
- Lemley, Mark A. (2021): The Contradictions of Platform Regulation. *Journal of Free Speech Law*, vol. 1, no. 1, pp. 303–336, <https://doi.org/10.2139/ssrn.3778909>
- Mac, Ryan (2022): Facing a Tide of Criticism, Elon Musk Is Tweeting Through It. *The New York Times*, November 7, <https://www.nytimes.com/2022/11/07/technology/elon-musk-twitter-spree.html>.
- Olander, Olivia, Ben Schreckinger & Rebecca Kern (2022): Twitter suspends journalist accounts without explanation, angering lawmakers and those affected. *Politico*, December 15, <https://www.politico.com/news/2022/12/15/twitter-suspends-journalists-musk-00074261>.
- Oster, Jan (2015): *Media Freedom as a Fundamental Right*. Cambridge: Cambridge University Press, <https://doi.org/10.1017/CBO9781316162736>
- Papp János Tamás (2022): *A közösségi média platformok szabályozása a demokratikus nyilvánosság védelmében*. Budapest: Wolters Kluwer.
- Polyák Gábor: Másoknak túl sok, nekünk túl kevés. *Magyar Narancs*, 2023. április 5., <https://magyarnarancs.hu/publicisztika/masoknak-tul-sok-nekunk-tul-keves-257669>.
- Ruiz, David (2020): GDPR: An impact around the world. *Malwarebytes Labs*, April 1, <https://www.malwarebytes.com/blog/news/2020/04/gdpr-an-impact-around-the-world>.
- Tambini, Damian (2023): The EU is taking practical measures to protect media freedom. Now we need theory. *Centre for Media Pluralism and Media Freedom*, May 9, <https://cmpf.eui.eu/the-eu-is-taking-practical-measures-to-protect-media-freedom-now-we-need-theory>.
- Van Durnen, Max, Natali Herlberger & Ronan Fahy (2023): The platform-media relationship in the European Media Freedom Act. *VerfBlog*, February 13., <https://verfassungsblog.de/emfa-platforms>. <https://doi.org/10.17176/20230213-113133-0>.
- Verbeek, Arnold & Maria Lundqvist (2021): *Artificial intelligence, blockchain and the future of Europe*. Luxembourg: European Investment Bank.
- Zannettou, Savvas et al. (2019): *Disinformation Warfare: Understanding State-Sponsored Trolls on Twitter and Their Influence on the Web*. WWW '19: Companion Proceedings of The 2019 World Wide Web Conference, May, pp. 218–226, <https://doi.org/10.1145/3308560.3316495>
- Zódi Zsolt (2023): *Platformjog*. Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó.